

- xv. 8324 - 1947. v. 9. - teleres - epshangri;
8633 - 1948. i. 27. - vepys - epshangri;
xvi. 8894 - -- vi. 30. - börlendi - sylbs.

Kospi-pályi, Bilvas m., 1922. xi. 18.

Avatáni áhial: 1014. / 1947-48.

Rep: 1948. vii. 2.

A DEBRECENI M. TUDOMÁNYOS ÉS
 JOG- ÉS ÁLLAMTUDOMÁNYI KARA.

929. 13 47/1 48. sz. sz. sz.

Érte: 1948. évi június 11. a.

Érte: _____
 Ért. száma: _____

Eljegyzés "Hó"
 A. 1948. V. 12. Thaur

Bizálatra kiadom:

- A. Paesó Imre
- ... Székely István

professor úrnak.

Debrecen, 1948. június 11. - in.

Hová járlok!

9.948 11/16 ykk

Székely István
 e. i. doktor

A perujítás elmélete és gyakorlata.

Doktori értekezés a pol-
gári perjog tárgyköréből.

Irta:

Kovács István
jogszigorló

Debrecen, 1948. június.

I. ÁLTALÁNOS TANOK.

1. Bevezetés.

A perben a felet joghátrány többféleképen érheti. A perbeli jogállapot és különösen a per befejezéseken jelentkező birói határozat a félre nézve sérelmes és hátrányos lehet. Ez a sérelmes állapot fenn nem maradhat, gondoskodni kell tehát annak kiegyenlítéséről, megváltoztatásáról, orvoslásáról. A perorvoslat szükségessége tehát azon nyugszik, hogy a per folyamán létrejött sérelmet és joghátrányt orvosolni kell, mert a jog nem állandósíthatja, nem tarthatja fenn a jognak meg nem felelő állapotot. Ezért gondoskodik a jog megfelelő módon arról, hogy a jognak meg nem felelő állapot megváltoztatható és a jognak meg nem felelő birói határozat megerősíthető, megtámadható legyen.

A jognak meg nem felelő perbeli állapotot létesítő körülmények háromfélék. Éspedig a jognak meg nem felelő perbeli állapot alapulhat:

1./ a bíróság mulasztásán vagy jogsértő cselek-

ményén, 2./ a felek mulasztásán, 3./ a per alanyaitól különböző körülményeken, pl. részbenajló szakértői vélemény, hamis tanuvallomás, stb./.

Nem fogadjuk el e kérdésben Magyary álláspontját, aki a sérelmes perbeli állapot alapjául csak a bíróság mulasztását vagy jogsértő cselekményét és a felek mulasztását veszi fel. Hogy nemcsak a bíróság és a felek cselekménye vagy mulasztása folytán keletkezhet sérelmes perbeli állapot, ez a törvény több rendelkezéséből is következik. Elegendő csak a Pp. 563. § 8. pontjára gondolni, ahol a törvény a perújítási okokat felsorolva úgy rendelkezik, hogy perújítási keresetnek van helye, ha a fél az ellenfélnek vagy másoknak büntető törvénybe ütköző cselekménye miatt lett pervesztessé. Épen emiatt nem fogadjuk el Magyarynak a perorvoslatok tekintetében adott fogalmi meghatározását sem, bár egyébként nézetünknek teljesen megfelelő, mert a perorvoslatokat ő is a fél cselekményeinek tekinteti és helyesen definiálja azoknak célját is.

A perorvoslat fogalmi meghatározásának kérdésében sem a külföldi, sem a hazai perjogi irodánál nem találunk egységes felfogást. E kérdés még ma sincs teljesen tisztázva és meg lehetőségen különböző irodalmi felfogásokkal találko-

zunk még jelenleg is. Sokan /igy pl. Antalfy/
a perorvoslatot a sérelmes birői határozat el-
len használható eszköznek tekintik. Ugyanigy
eszköznek tekinti a német perrend a perorvosla-
tot, amellyel a felsőbb bíró a még nem jogerős
határozatot orvosolja.

Igen széles alapokon és teljesen önállón
fejti ki a perorvoslat fogalmát Plósz Sán-
dor. Szerinte a bíró, mint az állam közege, kö-
telezve van a felekkel szemben bizonyos cselek-
ményekre és azoknak megfelelő módon való elvég-
zésére; ha a bíró ezen kötelelességeit megszegi,
a peres féllel szemben perbeli jogsértést követ
el. A perbeli köteletség megsértése perorvoslati
eljáráshoz vezet, mellyel csak a jogosult
fél élhet és amely az ő rendelkezése alatt áll.
A bíróság által elkövetett perbeli jogsértés
ellen használható eljárás tehát az, amit peror-
voslati eljárásnak tekint. A perorvoslat folytán
a fél jogot nyer, hogy a bírósággal szemben fenn-
álló perbeli jogát, annak megsértése esetén
kényszer útján érvényesíthesse. Ez az érvényesi-
tés nem történhetik önszegély útján és nem enged-
hető át a sértő bíróságnak sem. A perorvoslati
eljárás célja a perbeli jogsértés megállapítása
és a további, távolabbi cél a sértett jog érvé-

nyesítése. Szerinte tehát a perorvoslat a fél ama joga, melynél fogva a sértést egy más bíró, rendesen magasabb bíró orvosolja. Ebből folyik a perorvoslat áthárító, devolutiv hatálya is. Flosz felfogásának megfelelően a perújítás nem tartozna a perorvoslatok körébe.

Vannak azután írók, akik az eddig vázolt kereteknél sokkal tágabb értelemben veszik fel a perorvoslatot és azonosítják ezt a jogorvoslat-tal. Ez a nézet azonban egyáltalán nem állhat meg, mert a perorvoslat egészen más fogalom. T. i. jogorvoslat minden eszköz, mellyel jogmat érvényesíthetem. Ilyen tehát maga a kereset is. Ez tehát tágabb fogalom. A perorvoslat szűkebb és beletartozik a jogorvoslatok szélesebb összefoglaló körébe, de ebben egy önálló, kiemelkedő, specificus egységes csoportot alkot.

E különböző elméleti felfogások szem előtt tartása mellett az látszik leghelyesebbnek, ha a perorvoslatot a fél cselekményének tekintjük. "Perorvoslat minden olyan perbeli cselekmény, mellyel a fél a konkrét perbeli állapotot megváltoztatni már annak létesülésekor fennálló okok alapján kéri. Az orvoslást a bíróság egy határozattal adja, de közönségesen nem ezt, hanem

a fél eziránti kérelmét nevezik perorvoslatnak" /Bacsó Jenő: id.m. 206.o./. Így tehát a perorvoslat lényegileg a fél perbeli cselekménye, cum grano salis állanak tehát reá mindazon elméleti megállapítások, amelyek nagy általánosságban a perbeli cselekmények tekintetében megállapítottak. Tárgy, tartalom, cél és jogi természet szempontjából teljesen a perbeli cselekményekkel egyezik és csupán azoknak egy önállósult és közelebbi céluk specialitása folytán különálló csoportját képezik.

A perorvoslat tárgya valamely meghozott bírói határozat hatályának, tartalmának, vagy a jogkövetkezményeinek módosítása vagy megszüntetése.

Közelebbi vagy közvetlen célja a jelenlegi jogállapot megváltoztatása folytán vagy új jogállapot létesítése vagy a korábbi jogállapot visszaállítása. Amikor a fél saját mulasztása miatt él perorvoslattal, rendszerint a korábbi jogállapot visszaállítását célozza, míg akkor, amikor a bíróság mulasztása, vagy jogsértése, vagy harmadik személyek cselekmények miatt él perorvoslattal célja rendszerint az, hogy a megátadott határozat hatályon kívül helyezésével új jogállapot létesíttessék.

A perorvoslat a fél akaratnyilatkozata, amelyhez a bíróság a rendelkezési elv értelmében alkalmazkodni köteles. Perorvoslati kérelem nélkül a polgári perben nincsen helye perorvoslati eljárásnak. Ez a perorvoslati kérelem, illetőleg maga a perorvoslat a félnek közjogi jogosítványa vagy megengedett cselekménye, vagy tilos cselekménye. Sohasem kötelezettség azonban a perorvoslattal való élés, mert a felet semmiféle joghátrány nem éri pusztán amiatt, hogy a perorvoslatot igénybe nem veszi. A perorvoslási kérelemhez nem szükséges annak igazolása és kimutatása, hogy a sértő cselekmény vagy mulasztás tényleg elkövetett. Ha azonban a fél enélkül él perorvoslattal, akkor kérelme nem fog eredményre vezetni, mert azt a bíróság elutasítja. Ezek szerint tehát ahhoz, hogy a fél perorvoslattal élhessen és az sikerre is vezessen, szükséges, hogy neki ahhoz joga is legyen, vagyis az u.n. perorvoslati jog fennforogjon. Ez pedig abban áll, hogy a félnek joga keletkezik a perbeli állapot megváltoztatására, ami akkor forog fenn, ha anyagi jogi vagy perjogi szempontból a jognak meg nem felelő állapot keletkezik, aminek oka, miként már láttuk a bíróság mulasztása vagy jogsértő cselekménye, a felek

mulasztása vagy harmadik személyek magatartása. Mostmár azután a törvény határozza meg, hogy ezen esetek közül mikor keletkezik a félnek perorvoslati joga, mikor pedig ez fennforog, akkor a félnek a perorvoslattal való élés közjogi jogositványa. Azonban a fél nemcsak ezekben az esetekben élhet perorvoslattal, midőn is a félnek cselekménye megengedett cselekmény, néha pedig a törvény egyenesen eltiltja a perorvoslatot és az azzal élő felet rendbirsággal sújtja, mikor is az azzal való élés tilos cselekmény.

A perorvoslatok osztályozására többféle fundamentum distinctionis kínálkozik. Legáltalánosabb azon felosztás, mely azon alapul, hogy az orvoslás mely bíróság által történik. Eszerint vannak átszármaztató /devolutiv/ és át nem származtató hatályu perorvoslatok. Az előbbiekhez tartoznak azon perorvoslatok, melyeknél a perorvoslati jog megállapítása és kielégítése egy magasabb bíróság által történik; az utóbbiakhoz pedig azok, amelyek tekintetében ugyanazon bíróság jár el, melynél a jognak meg nem felelő állapot létesült. Átszármaztató hatályu perorvoslatok: a fellebbezés, felülvizsgálat, előterjesztés, felfolyamodás; át nem származtató hatályuak: i-

gazolás, ellentmondás, perujítás. A Pp. elvi álláspontja értelmében csak az átszármaztató hatályu perorvoslatok tekinthetők perorvoslatoknak.

Lényegileg hasonló alappól indul ki és tárgyunk szempontjából is jelentőséggel bír azon felosztás, mely szerint vannak rendes és rendkívüli perorvoslatok. Rendes perorvoslatok azok, amelyek az ügyet magasabb bíróság elé viszik és általában rövid időn belül, illetőleg addig vehető igénybe, míg a határozat jogerőre nem emelkedett. Rendkívüli perorvoslatok pedig azok, melyek folytán az ügy ismét ugyanazon bíró elé kerül, melyeknek akkor is helye van, midőn már más /rendes/ perorvoslatnak helye nincs. Ilyenek pl. az igazolás és a perujítás. A Pp. elvi álláspontja értelmében a perujítás a rendkívüli perorvoslatok köréből is kiesik. A Pp. szerint nem is lehet azt elhelyezni a többi perorvoslat közé, mert nem mint perorvoslatot, hanem mint külön pert szabályozza. Kifejtett álláspontunk értelmében a perujítást a rendkívüli perorvoslatok körébe tartozónak tekintjük és ezen elméleti beosztás és megítélés szem előtt tartása mellett fogunk az alábbiakban a perujítással, mint egyik különleges perorvoslati fajttával foglalkozni.

Mert szerintünk a perujítás a Pp. elvi álláspontja dacára sem zárható ki a perorvoslatok köréből, hanem azoknak csak egy különös jelentőségű és szabályozásu fajtáját képezi.

2. A perujítás fogalma és alapelvei.

Láttuk már a korábbiakban, hogy a perujítás rendkívüli perorvoslatnak tekintendő, mert hiszen a jogerős ítélet ellen használható. A Pp. álláspontja más, mert a perujítást nem perorvoslatként, hanem önálló támadó perként szabályozza. A Pp. elvi álláspontja ellenére, mi a perujítást rendkívüli perorvoslatnak tekintjük, mert annál a perorvoslat valamennyi ismerve megtalálható. Sérelmes perbeli állapot megváltoztatását célozza. A kereset pedig nem perbeli állapot megváltoztatására irányul és így helyesebbnek tartjuk azt, ha a perujítást nem megtámadó pernek, hanem perorvoslatnak tekintjük. Ilyen értelemben beszél a perujításról a Pp. törvényjavaslatának miniszteri indokolása is. "Az egyedüli u.n. rendkívüli perorvoslat, melyet a javaslat jogerős ítélettel befejezett perekben ad: a perujítás, melyben a jelenlegi jognak semmisségi keresete és perujítása egyesítve van." /min.ind./

A perujítás érdemleges, jogerős végité-

let vagy részítélet elleni perorvoslat, mellyel a fél perujítási jogát érvényesítheti. Perujítási joga pedig a félnek olyan esetben keletkezik, midőn a sérelmes birói határozatot, akár a bíróság sértő cselekménye vagy mulasztása, akár a fél mulasztása, akár a per alanyaitól független körülmények idézték is elő.

A perujítás a sérelmes és jogerős, tehát másképen nem támadható birói ítélet ellen irányul. Célja az alapperbéli ítélet megtámadása, megdöntése. A jog ugyanis a szabályellenesen létrejött ítélettel szemben kétféle álláspontra helyezkedhetik. Vagy azt mondja ki, hogy e szabályok valamelyikének megsértése mellett létrejött ítéletet egyáltalán nem tekinti ítéletnek, az semmis és így ahhoz semmi jogi hatály nem fűződik. A másik következmény, hogy az állam az ítéletet egyelőre hatályosnak ismeri el, de megengedi azt, hogy a fél annak hatályon kívül helyezését kérje. „zt az ítéletet megerőtlenítő ítéletnek mondjuk. Az ilyen ítélet alapján a bíróság a további eljárást nem tagadja meg. Ez esetben csupán csak az ítélet megerőtlenítését kérheti a fél az előre megállapított e célra szolgáló eljárás alapján.

Mindkét fajta hatást ismerte a római jog. Hasonló a német jog álláspontja, mely megkülönbözteti és külön szabályozza a semmisségi keresetet /Nichtigkeitsklage/, mely alaki hibák esetén használható és külön a visszahelyezési keresetet /Restitutionsklage/, mely mulasztások esetén alkalmazható. E kettőt együttesen nevezik az eljárás újrafelvételének /Wiederaufnahme des Verfahrens/. Ugyanigy semmisségi és megtámadási keresetet ismer az osztrák perrendtartás is.

Régi jogunk is ismerte ugy a semmisségi keresetet, mint a perujitást. A Pp. azonban e megkülönböztetést elejti és a perujitásba olvasztja be a semmisségi keresetet is. Az egységes szabályozás okát részletesen kifejti a miniszteri indokolás. "Fogalmilag semmisségi keresetnek akkor van helye, ha az ítélet semmis, perujitásnak pedig akkor, ha az ítélet megerőtleníthető. Hogy mely okok tartoznak az egyik és melyek a másik csoportba, ez már magában is alig állapítható meg. Egyik jog feltétlenül semmisségi oknak tekinti azt az okot, melyet a másik jog csak megerőtlenítő oknak tekint. Így pl. a római jogban a "Contra rem iudicatum" semmisségi ok, addig nálunk csak perujítási ok. Végeredményben a semmisségi kereset is csak megerőtlenítés,

mert a mai jog szerint a jogerős ítélet megsemmisítése csak a fél kérelmére történhetik. Ha a fél nem indítja meg a semmisségi keresetet a jogerős ítélet a semmisségi ok dacára hatályos. Az egyetlen különbség a semmisségi és perújítási kereset között csak az lehetne, hogy az első az alapperben hozott jogerős ítéletnek és az eljárásnak megsemmisítését, a másik a jogerős ítéletnek hatályon kívül helyezését és az új ítélet hozatalát eredményezi. Azonban a semmisségi keresetnél sem célszerű az, hogy a bíróság mindig megálljon a megsemmisítésnél. Nem volna pl. indokolható, hogy oly esetben amidőn az alapperben a bíróság nem volt szabályszerűen alakítva, vagy midőn kizárt bíró vett részt az ítélelhozatalban, stb. a bíróság az alapperben hozott határozatot csak megsemmisítené és nem folytatná az eljárást a szabályszerű alakban. A felperes ily eljárás mellett mindezen esetekben kénytelen volna a pert újból megindítani, ami felesleges munkával és költséggel járna. Ha pedig a semmisségi kereset esetében is megengedjük, hogy a bíróság az alappert újabb keresetindítás nélkül folytassa, akkor eltűnik ez a külső formai különbség is a semmisségi és perújítási kereset közt és az előbbi szintén, mint a per megújítása útján elérendő *in integrum restitutio* jelentkezik.

A javaslat ennél fogva elejti a német és az osztrák perrendtartásban és a jelenlegi eljárásukban a semmisségi kereset és a perujítás közt fennálló megkülönböztetést."/Min.ind./

A perujítást a Pp., miként már említettük külön megtámadó perként szabályozza. Ez létrejön a perujítási keresetlevél beadásával és lefolyása nagyjában-egészben megegyezik a perrendes lefolyásával. A támadásnak oda kell irányulnia, ahol a hiba történt, tehát esetleg a fellebbezési bíróság ellen és ha a perujítás sikerre vezet a megtámadott eljárásból annyi dől meg, amennyi abból hibásnak bizonyul és így épségben marad az eljárásnak az a szakasza, melyre a panaszolt sérelem, illetőleg hiba befolyást nem gyakorolt.

A perujításban foglalt támadás célja tulajdonképpen a szoros értelemben vett megtámadáson. Nem áll meg a cassationál, hanem magában foglalja az *in integrum restitutio*t és ezen túlmenően az ügy újabb eldöntését is. Némely esetben a fél érdekében elegendő a *puszta in integrum restitutio*, máskor azonban ezen túl kell menni. De akár miként is tekintjük e célt, az mindég azonos, mert minden esetben perorvoslásra irányul és csupán annak terjedelme tekintetében van különbség.

A perujításnak a célja és a perorvoslatok célja tehát megegyezik. Ezért tekintjük mi a perujítást perorvoslatnak annak dacára, hogy a Pp. elvi álláspontja más és a perujítást, mint külön pert szabályozza.

Míg tehát a Pp. elvi álláspontját is szem előtt tartva szerkezetét tekintve a perujítás külön perként jelentkezik, addig tartalom szempontjából nem más az, mint perorvoslat. Ezen kettős jellegnek megfelelően a perujításra vonatkozó szabályok részletes vizsgálatánál nem szabad szem elől tévesztenünk sem a Pp. elvi álláspontját, sem az elmélet megállapítását, mely szerint a perujítás perorvoslatnak tekintendő. E kettős természet érezteti hatását már magában a Pp. szabályozásában is /pl. a perujítás bírósága nem okvetlenül az első folyamodású bíróság, hanem a sérelmes határozatot hozó bíróság/, de jelentősége van ennek a gyakorlat szempontjából is.

II. A PERUJÍTÁSROL RÉSZLETESEN.

1. A perujítás esetei.

Ahhoz, hogy a fél perujítási keresettel élhessen és a perujítás eredményre is vezessen, szükséges az, hogy a félnek a perujításhoz joga

keletkezzék. Azon okokat, amelyek a fél javára ezen perujítási okokat keletkeztetik a Pp. 563. §-a taxative sorolja fel. A fél tehát az ezen §-ban felsorolt esetekben élhet perujítással, mivel e törvényhely szabályozza a perujítással való élés határait, megállapítva ezen intézmény kereteit és alapját.

"A jogerős végítélet, ideértve a részi-téletet is, perujítási keresettel megtámadható:

1./ ha az ítéelő bíróság nem volt szabályszerűen alakítva;

2./ ha az ítélet hozatalában törvénynél fogva kizárt bíró vett részt, feltéve, hogy ez az akadály kizárási kérelemmel vagy fellebbevitellel sikertelenül nem volt érvényesítve;

3./ ha az ítélet hozatalában olyan bíró vett részt, akit a fél kifogása következtében kizártak;

4./ ha olyan fél, akinek perbeli cselekvőképessége nem volt, az eljárásban nem törvényes képviselő által vett részt;

5./ ha valamelyik fél nevében harmadik személy meghatalmazás nélkül járt el;

6./ ha valamelyik fél ellenfelét, előtte tudvalevő tartózkodási helyének elhallgatásával, mint ismeretlen tartózkodásut, vagy az előtte

is ismert örökösöket, mint ismeretleneket idézte perbe;

7./ ha az ítélet hozatalában oly bíró vett részt, aki a perben hivatali kötelességét valamelyik féllel szemben büntető törvénybe ütköző módon megszegte;

8./ ha a fél ellenfelének, vagy másoknak büntetőtörvénybe ütköző cselekménye miatt lett pervesztessé;

9./ ha az ítélet alapjául szolgált büntető bírósági ítélet hatályát megszüntette a büntető bíróságnak jogerőre emelkedett más ítélete;

10./ ha a fél az ügyben korábban hozott jogerős ítéletet mutat fel, amelyet az alapperben nem használt;

11./ ha a fél az alapperben előadott vagy elő nem adott tényre vonatkozó oly bizonyítékot, ugyszintén ha olyan jogerős bírói vagy közigazgatási határozatot vagy egyességet hoz fel, melyet az alapperben nem használt és amely részére az ügy érdemében kedvezőbb határozatot eredményezhetett volna;

12./ ha a fél olyan tényeket vagy bizonyítékokat hoz fel, amelyeket a bíróság a 222. § értelmében, vagy a bizonyításfelvételre enge-

dett idő sikertelen letelte miatt mellőzött, amennyiben azok részére az ügy érdemében kedvezőbb határozatot eredményezhettek volna.

Az elismerés vagy lemondás alapjául hozott ítélet perujítási keresettel csak az 1-11. pont alapján támadható meg és pedig a 11. pont alapján csak akkor, ha a fél a határozatot, az egyességet, vagy a bizonyítékokat az alapperben nem használhatta.

A bírói egyesség az előbbi bekezdés megfelelő alkalmazásával perujítási keresettel szintén támadható."/Pp.563.§./

Az itt felsorolt perujítási okok, rokonságuk és összetartozandóságuk alapján 4 csoportba oszthatók. Az első csoportba tartoznak azok az esetek, amidőn a pernek nem volt törvényes bírója, vagyis az 563. § 1-3.pontjában felsorolt perujítási okok. A második csoportba tartoznak azok a perujítási okok, melyek a félnek hiányos képviselőletéből erednek, melyeket a Pp. 563. § 4-6. pontja tartalmaz. A harmadik csoport a büntetendő cselekmények következtében beálló perujítási okokat foglalja magában, melyekről az 563. § 7-8. pontjai rendelkeznek. A negyedik csoportba pedig azok a perujítási okok tartoznak, melyeknek alapján a fél általa még fel nem hozott

bizonyító eszközöket és védekezési eszközöket használhat fel. Ezen esetekről az 563.§ 9-12. pontja rendelkezik.

Vizsgáljuk most már a perujítás lehetőségét és eseteit részletesen , külön-külön.

Perujítás csupán jogerős ítéletek ellen használható. Olyan ítéletek jöhetnek tehát e tekintetben csupán figyelembe, amelyek ugy az alaki, mint az anyagi jogerőnek hiánytalanul birto-
kában vannak. Helye van tehát jogerős végítélet és részítélet ellen. Közbenszóló ítélet ellen ellenben perujításnak csupán csak a végítélettel kapcsolatban van helye. Megszüntető ítélet esetében egyáltalán nincsen helye perujításnak, mert ez az ítélt dolog kifogását /exceptio rei iudicatae/ nem alapítja meg. Nincs továbbá perujításnak helye a pergátló kifogást elvető ítélet ellen /de járásbirósági eljárásban ez végzéssel történik/, végül nincs perujításnak helye az olyan érdemleges ítéletek ellen, melyek ellen a törvény a perujítást kifejezetten kizárja.

Látjuk tehát, hogy általában minden jogerős végítélet és részítélet ellen helye van perujításnak, ha a megfelelő perujítási ok fennforog. Sőt még az sem okvetlenül szükséges, hogy a perujítási ok közvetlenül abban az eljárásban

merüljön fel, melynek alapján a végítélet hozatott. E kérdésben a Pp. kifejezetten rendelkezik. A jogerőre emelkedett végítélet azon az alapon is megtámadható, hogy a perújítási okok valamelyike az ügyben előbb hozott határozat ellenforog fennfeltéve, hogy a végítélet ezen határozaton alapszik." /Pp.565.§./

Ezen rendelkezés indoka abban a szoros, okozati kapcsolatban található meg, amely az ítélet és a megelőző határozatok között fennforog.

Az elismerés és a lemondás alapján hozott határozatok és a bírői egyesség a perújítás lehetősége szempontjából lényegileg a jogerős bírői ítélettel egyenlő tekintet alá esik, bár bizonyos korlátozások fennállanak. Az egyesség tekintetében a Pp. azon felfogásból indul ki, hogy az lényegileg megegyezik az ítélettel, mert hiszen az magát az ítéletet van hivatva helyettesíteni, annak hatályával bír és egyáltalán nem esik a magánjogi egyesség szabályai alá.

A Pp. az 563. §-ban szabályozott okokon túlmenően, további feltételeket és korlátozásokat állapít meg és csak ezek fennforgása esetén engedi meg adott körülmények között a perújítást. E tekintetben a Pp. 564. § tartalmaz rendelkezéseket. Az 563. § 1-3. pontjaiban felsorolt, va-

gyis az első csoportba tartozó perujítási okok tekintetében azon rendelkezést tartalmazza, hogy ezek fennforgása esetén perujításnak csak akkor van helye, ha a fél a perujítási okot fellebbvitellel saját hibáján kívül nem érvényesíthette. E törvényhely értelmében tehát csak akkor van helye perujításnak, ha a fellebbvitel a törvény által ki van zárva vagy ha az ujtó fél a fellebbvitelt saját hibáján kívül mulasztotta el.

Az 563. § 4-6. pont esetében, vagyis a 2. csoportba tartozó perujítási okok esetében az a fél, aki az eljárást jóvá hagyta, perujítást nem kérhet. A jóváhagyást adhatja a törvényes képviselő, a perképessé vált fél, és az, aki helyett valamely harmadik személy meghatalmazás nélkül járt el, az akit hirdetményileg idéztek, stb., A jóváhagyás a per folyama alatt a perbíró-ság előtti bejelentéssel, a per befejezése után pedig a bíróságon kívül is történhetik. A jóváhagyás létrejöhet azután akár kifejezetten élőszóval, akár pedig hallgatólagos formában.

Az 563. § 7-8. pontjai, a 3. csoportba tartozó perujítási okok alapján csak akkor van perujításnak helye, ha a büntető cselekményt a büntető bíróság jogerős ítélete megállapította, vagy ha a büntető eljárás más okból nem indítható

meg, vagy ha nem eredményezett elítélést, mint a bizonyítékok okából. Ennek megfelelően tehát ha a büntető eljárás azért nem indítható meg, vagy az eljárás azért nem vezetett eredményre, mert a bűncselekmény bebizonyítható nem volt, akár a bizonyítékok teljes hiánya, akár csak beszerzésének nehézsége miatt, a Pp. 563. § 7-8. pontjában felsorolt esetekben a perujítás meg nem engedhető. Ha azonban a meg nem indítás vagy eredménytelenséget más ok / pl. a magánindítvány hiánya beszámíthatóságot kizáró ok stb./ vontta maga után, ezekben az esetekben a perujítás meg engedhető.

A negyedik csoportba tartozó okok közül az 564. §, csupán csak az 563.§ 11-12. pontjában szabályozott esetekre tartalmaz rendelkezést. Eszerint a Pp. 563. § 11. pontja alapján nincsen perujításnak helye, ha a bizonyító ténykörülmeny a 377., 378., 380.§-ok értelmében letett esküvel vagy fogadalommal volt eldöntve.

Ha valamelyik fél a 563. § 11. vagy 12. pontja alapján perujítást kért a 11. pont alapján a felek bármelyike részéről csak akkor van perujításnak helye, ha a fél a bizonyítékokat sem az alapperben sem az ujitott perben nem használhatta.

A törvény ezen rendelkezésével a novumok

alapján kérhető perujítás körét akarja szükíteni. A Pp. ugyanis nem zárja ki azt, hogy különböző okok alapján a fél többször is éljen perujítással. Csak azokban az esetekben korlátozza a Pp. a perujítást, amelyek az 563. § 11.-12. pontjában foglaltatnak. Minthogy ezekben a perekben a fél az alapperben fel nem hozott új tények vagy bizonyítékok alapján korlátlanul élhet perujítással, célszerűnek látszott a perujítást új bizonyítékok alapján akként korlátozni, hogy annak korlátlanul csak egyszer lehessen helye, azontul pedig csak akkor ha a fél olyan bizonyító eszköz alapján kér perujítást, melyet sem az alapperben sem az ujított perben nem használhatott. Minthogy az első perujítás alkalmával nemcsak az ujító félnek, hanem az ellenfélnek is módjában van novumokat szabadon felhozni, másodszer már az első ízben perujítással élt fél ellenfele is csak akkor élhet perujítással, ha az új bizonyítékokat sem az alapperben sem az ujított perben nem használhatta.

Ezen rendelkezéseket^e kiegészíti a T.E, 46. §-a, mely szerint "A Pp. 563.§-a 12. pontjának megfelelő perujítási keresettel a fél akkor is élhet, ha afellebbezési bíróság a 32. § értelmében mellőzött olyan tényeket vagy bizonyítéko-

kat, melyek részére az ügy értelmében kedvezőbb határozatot eredményeztek volna."

A hivatkozott 32. § arra vonatkozik, hogy a felek a fellebbezés szóbeli tárgyalásán új tényeket és bizonyítékokat csak kivételesen terjeszthetnek elő.

Ha a bíróság ezen § alapján mellőzi az előterjesztett új tényállításokat és bizonyítékokat, ezeknek érvényesítésére engedi meg a T.E. a perújítást és ennek megfelelően egészíti ki a Pp. 563.§ 12.pontját.

2. A perújítás alanyai.

a./ Felek.

Perújításnak, miként láttuk a meghatározott perújítási okok alapján van helye. A perújítás pedig úgy indítandó és folytatandó le, mint a per. Fontos kérdés tehát az, hogy ezen per kik között folyik le, kik állanak egymással szemben felekként. Vizsgálandó tehát az, hogy ki lehet a perújítási per felperese és alperese. A pp. e tekintetben tételes rendelkezést nem tartalmaz, tehát e kérdésben a bírói gyakorlat és az elmélet megállapításai az irányadók.

A perújításra általában azon személyek

jogosultak, akik az alapperben is mint felek szerepeltek, továbbá ezek jogutódai és a felekkel bizonyos különös rendelkezés folytán egyenlő tekintet alá eső személyek /pl. ügygondnok/. Pertársaság esetén ugy a felperes, mint alperes társak bármelyike megindíthatja a pert, de mindegyik csak az ő reá hátrányos ítéleti döntés hatályon kívül helyezése iránt."Az újított pernek azok között a személyek között kell lefolynia, akik között az alapper lefolytatott, illetve azok között, akik az alapperben szerepelt felekkel törvénynél fogva egy személynek tekintendők." /P.III.333/1928./

Perbeli utódlás esetén az utódlás általános szabályai alapján az előd helyébe lépő személyek jogosítottak a perújításra. E szabály azonban csak a Pp. által szabályozott jogutódlási esetekre vonatkozik, mert a per tárgyát képező jogviszonyban élők közötti ügylet folytán történt utódlás esetén, nem a jogviszonyban utódként szereplő személy ellen, hanem az alapperbeli ellenfél ellen indítandó meg a perújítás, mivel a Pp. a per tárgyát képező jogviszonyban élők közötti jogügylet alapján beállott jogutódlásnak perjogi hatályt nem tulajdonít. Ugyan-

igy a birói gyakorlat."Az örökhagyóval szemben szemben hozott marasztaló határozat ellen az örökösök bármelyike perujitással élhet."/P.IV. 959/1915./ "Nem szükséges, hogy az alapperben vesztésről egyik örököse által megujított perben a többi örökösök is részt vegyenek, mert a hagyaték érdekében bármelyik örökös fellephet"/P.III.3913/1922./. K Viszont "A perujitás akkor is az alapperbeli ellenfél ellen teendő a folyamatba, ha a per tárgya felett már nem rendelkezik."/P.II.400./

Az alapperben elfoglalt positio természetesen változhat. Lehetséges, hogy az alapperbeli felperes lesz az perujitás folyamán az alperes, vagy megfordítva, az alapperbeli alperesből lesz a perujításban felperes. A perbeli minőség, tehát a perujitás esetén nem az alapper szerint igazodik, hanem attól teljesen független.

b./ A perujitás bírósága.

Ebben a kérdésben már a Pp., illetőleg a T.E. tételes intézkedéseket tartalmaz és így a birói gyakorlatnak és az irodalom elméleti megállapításainak csupán törvényt magyarázó és kiegészítő jelentősége van.

A perujitás esetében eljáró bíróság tekintetében eredetileg a Pp.566.§ rendelkezik.

Azonban a T.E. 47.§-a ennek két első bekezdését hatályon kívül helyezte és annak helyébe lépett. A két utolsó bekezdés azonban továbbra is érvényben maradt.

"A perujítási keresetet az ügyben eljáró első bíróság előtt kell megindítani, ha azonban a fellebbezési vagy felülvizsgálati bíróság végítéletét vagy határozatát a 563.§-ának 1-7. pontjainak valamelyike alapján támadják meg vagy e pontok alapján is megtámadják a perujítási keresetet az ügyben eljáró első bíróságnál kell beadni, mely azt az iratokkal felszerelve a fellebbezési, illetőleg a felülvizsgálati bírósághoz felterjeszti elintézés végett."/T.E.47.§./

"Az e törvényhelyen megállapított illetékesség kizárólagos."

"Ez a törvényhely a birói egyesség elleni perujításra megfelelően alkalmazandó"/Pp.566.§/.

Ezen tételes rendelkezések szabályozzák az ujitott perre nézve az illetékességet, mely illetékesség kizárólagos. A perujítási keresetek tehát kikötés alapján sem vihetők a kizárólagosan illetékes bíróság helyett más bíróság elé. A törvény e rendelkezése szigorúan magyarázandó és más azonos hatáskörű bíróság előtt sem ujitható a per, hanem csupán csak a kizárólagos illetékességgel bíró bíróság előtt. Ha a fél

perujítási keresetét nem kizárólagosan illetékes bírósághoz nyújtja be, a bíróság azt hivatalból visszautasítja, /Pp. 511.§./, azonban ilyen esetben is alkalmazandó a Pp. 184.§, nehogy a visszautasítás folytán a fél a perujítási határidő eltelte miatt az orvoslás lehetőségétől elessen. Ennek megfelelően az illetéktelen bírósághoz kelő időben beadott és a visszautasított perujítási kereset nem tekinthető elkésettnek, ha a Pp. 184.§-ában megszabott 30 napon belül az illetékes bírósághoz újból beadatik.

A bírói egység, miként általában a perujítás szempontjából, ugyszintén az illetékes bíróság meghatározása szempontjából is az ítélettel esik egy tekintet alá.

3. A perujítás határideje és az eljárás egyes szabályai.

A perujítás határidejéről a Pp. 567. §-a intézkedik. "A perujítás határideje 6 hónap. Ez a határidő záros és az alapperben, illetőleg az ujitott perben hozott ~~vég~~ végítélet jogerőre emelkedésének, illetőleg az egység megkötésének napjától számítandó, ha pedig a fél a perujítási okról csak későbbben nyer tudomást vagy pedig csak később jutott abba a helyzetbe, hogy azt érvényesíthesse, attól a naptól amelyen tudomást nyert

róla, vagy pedig érvényesíthette volna.

Az 563.§4-6. pontjában foglalt eseteket kivéve perujításnak 5 évvel az alapperben, illetve az ujitott perben hozott végítélet jogerőre emelkedése vagy az egyesség megkötése után nincsen helye."/Pp.567.§./

A törvény kettős határidőt biztosít a perujítás lehetősége számára. Az egyik 6 hónap és ez záros, tehát elmulasztása igazolással orvosolható. A másik 5 év és ez nem záros tehát elmulasztása esetén semmiféle orvoslat a félnek már nem áll rendelkezésére. Ezen idő eltelte után az ítélet végleg megtámadhatatlanná válik, kivéve a Pp. 563.§ 4-6.pontjaiban foglalt eseteket.

Ha a fél elkésve a perujítási határidő eltelte után adja be perujítási keresetlevelét, a bíróság azt visszautasítja, miként azt az 571. § tárgyalásánál látni fogjuk. A határidő el van mulasztva, g ha a fél ezen belül keresetlevelét be nem adja. Ha az ítélet a kihirdetéssel azonnal jogerőre emelkedik, a 6 hónapi határidő az ítéletnek a féllel való közlésétől kezd folyni. A határidő számítása tekintetében a r.p. 449. § rendelkezései az irányadók és ennek megfelelően a határidő azzal a nappal jár le, amely számánál fogva a kezdő napnak megfelel és ha a határidő

utolsó napja vasárnapra vagy vergely naptár szerint ünnepnapra esik, a határidő a legközelebbi köznapon jár le. Az engedélyezett határidők törvényes határidők, tehát a bíróság által meg nem hosszabbíthatók.

A határidő általában az ítélet jogerőre emelkedésétől, illetőleg a perujítási okról való tudomásszerzéstől vagy annak érvényesítése lehetőségének beállitától számítandó. A törvényes képviselő alatt álló személyekkel szemben a törvényes képviselő tudomásszerzése és akadályozatlansága az irányadó. Ugyanigy a bírói gyakorlat "ha az alperes korábbi gyámja a gyámi tiszttel viselésére alkalmatlan volt, az alperest tehát úgy kell tekinteni, mint akinek az alapperbeli ítélet jogerőre emelkedésétől újabb gyámjának kinevezéséig nem volt törvényes képviselője, a perujítási határidő kezdőpontja kérdésében az alperes csak újabb gyámjának kinevezésével jutott abba a helyzetbe, hogy perujítási okait érvényesíthesse. /P.I.8960/1927./

A Pp. 563.§ 7. és 8. pontjában meghatározott okokra alapított perujítás esetében a határidő kezdőpontjára nézve rendszerint a büntető ítéletről, illetve a büntető eljárás meg nem indíthatásáról való tudomásszerzés az irányadó.

Igen érdekes a törvény rendelkezése a ha-

táridő számítására nézve az egyesség tekintetében. Eszerint ugyanis a határidő az egyesség megkötésének napjától számítandó. viszont a Pp.-nek a bírói egyességről rendelkező 423. §-a szerint az egyesség csak akkor nyeri a jogerős bírói ítélet hatását, ha azt a bíróság jogerős végzéssel tudomásul vette. Az egyesség teljességéhez, perfekt bevégezethez tehát a bíróság részéről való tudomásulvétel is szükséges. A törvény ezen rendelkezésével az 567. § rendelkezése ellentétben áll, mert hiszen perújítás csakis jogerős ítélet ellen használható és ennek szem előtt tartása mellett a törvény rendelkezése csak akkor lenne következetes, ha az egyességnél is csupán csak a bírói ítélet hatályával bíró jogerős egyesség esetében engedne perújítást. Mivel a törvény ezen nem eléggé világos rendelkezése inkonzekventiát vonna maga után a bírói gyakorlat és a perjogi irodalom az egyesség megkötésének napja alatt a tudomásul vevő végzés jogerőre emelkedésének napját érti, annál is inkább, mert a bírói egyesség perfekciójához ez is hozzátartozik és enélkül nincsen bírói egyesség, hanem legfeljebb csak bíróságon kívüli magánegyesség.

az 567. § 2. bekezdése végleges perújítási

tási határidőül 5 évet állapít meg. E rendelkezés alól azonban kivétel van a cselekvőképesség, illetve a törvényes képviselő meghatalmazásának hiánya és a rosszhiszemű hirdetményi kibocsátás esetében /563.§.4-6.pontok/, mert ilyenkor a tudomásszerzés, illetve az érvényesíthetés helyzetébe jutás napjától számítandó 6 hónap alatt az 5 évi perujítási határidő eltelte után is lehet perujítással élni. Máskülönbben azonban az 5 évi határidőn túl még az esetben sem lehetséges a perujítással való élés, ha a tudomásszerzéstől, illetve az akadály megszűnésétől számított 6 hónap még nem telt le. Az 5 évi határidő számítáására nézve a Pp. 449. § rendelkezései az irányadók. Ez a határidő is törvényes épp úgy, mint a 6 hónapos határidő, tehát meghosszabbítása nem kérhető, nem záros és így elmulasztása igazolással nem orvosolható.

A Pp. miként már kifejtettük a perujítást nem tekinti perorvoslatnak, hanem azt, mint pert szabályozza. Ennek megfelelően az arra irányuló szabályok alkalmazandók a törvényben megszabott eltérésekkel. "Amennyiben ebből a cimből /V.cim, a perujításról/ más nem következik, a perujításra azok a szabályok alkalmazandók, amelyek a per megindítására és a további eljárásra irányadók."
/Pp.568.§./

A törvény által szabályozott fontosabb eltérések a következők. A perujítás külön előfeltételek fennforgásához man kötve /Pp. 563.§./, a perujítás bírósága kizárólagos illetékesség alapján van meghatározva /Pp.565.§./, a keresetlevélnek a Pp.129.§-ban meghatározott kellékektől különböző kellékei is vannak /Pp.569.§./, eltérő az idézés szabályozása /Pp. 170.§./ különleges szabályok vannak a keresetlevél visszautasítása , a tárgyalás módja, a költségek viselés, stb. tekintetében /Pp.571.572. §§./ Eltérő a fellebbezés és a felülvizsgálat szabályozása /Pp.173.§./.

A perujítás kérdésében a fentemlitett eltérések figyelembevételével mellett a fellebbezési és a felülvizsgálati bíróság is az elsőfoku bírósági /és pedig a törvényszéki eljárás szabályai szerint/ eljárás szabályai szerint jár el. Ellenben a fellebbezési vagy felülvizsgálati bíróság előtt már az alapper új tárgyalására, illetőleg előadására, valamint az alapperben hozandó határozatra a fellebbezési illetőleg a felülvizsgálati eljárás szabályai az irányadók.

4./ A perujítási keresetlevél és annak elintézése.

A perujítási eljárás, miként a per a keresetlevél beadásával veszi kezdetét. A perujítási keresetlevélnek is ép úgy, mint a közönsé-

ges keresetlevélnek birnia kell a meghatározott tartalmi kellékekkel, de a közönséges keresetlevélre nézve a Pp. 129. §-ban meghatározott kellékeken tulmenőleg a perujitási keresetlevélnek egyéb kellékekekkel is kell birnia. "A perujitási keresetlevélnek, a keresetlevél kellékein kívül tartalmaznia kell még mindazt, ami a perujitás kérdésének tárgyalását előkészíti. Ezek: 1./ a perujitási határidő megtartását igazoló tények, 2./ maga a perujitási kereset, amely egyrészt a perujitási oknak, másrészt a perujitási kérelemnek előadásából áll, kiegészítve a kereset megállapítására szolgáló tényekkel és bizonyítékokkal." /Min.ind./

Azon különös kellékekről, amelyekkel a perujitási keresetlevélnek a közönséges keresetlevéllel szemben birnia kell a Pp. 569. §-a rendelkezik.

"A perujitási keresetlevélnek magában kell foglalnia a megtámadott ítélet megjelölését és a perujitás kijelentését.

Ezenfelül a keresetlevélben a szóbeli tárgyalás előkészítése céljából előadandók azok a tények, amelyek a perujitás záros határidejének megtartását igazolják, valószínűvé tételük eszéközeivel, továbbá közlendő a perujitási ok, a ha-

tározott kérelem, mind a megtámadott ítélet hatályon kívül helyezése, mind pedig a hozandó új ítélet tekintetében, a kereset ,egállapítására szolgáló tényekkel és bizonyítékokkal együtt."

Miként tudjuk, a keresetlevélnek lényeges és nem lényeges kellékei vannak. A lényeges kellékek hiánya nem pótolható és a keresetlevél visszautasítását vonja maga után minden esetben. A nem lényeges kellékek ellenben pótolhatók. A perújítási keresetlevél lényeges kellékeit a Pp. 129. és az 569. §§ 1. bekezdése tartalmazzák, míg a nem lényeges, vagyis pótolható kellékekről az 569. § 2. bekezdése intézkedik.

A lényeges kellékek általában megegyeznek a keresetlevél lényeges kellékeivel, mégis azzal az eltéréssel, hogy a jog előadása /a perújítási ok megjelölése nem lényeges/, hanem csak kívánatos kellék.

Fontosabb különbségek adódnak már a nem lényeges /kívánatos/ kellékek tekintetében. Így kívánatos kellék azon tények előadása, amelyek a perújítás számos határidejének megtartását igazolják. Ilyen tények azok, amelyekből kitűnik, hogy a perújítás záros határideje a perújítási kereset benyújtásáig még nem telt el. Ilyen tények azok, amelyek igazolják, hogy a perújító fél mely időpontban szerzett tudomást a perújítási

ok fennforgásárgl stb. Kivánatos kellék továbbá, miként már említve volt a perujitási ok közlése. Ez a közönséges keresetlevélnél lényeges kellék. Itt azonban csupán csak kivánatos, mivel a szóbeli tárgyaláson is pötolható, sőt a szóbeli tárgyaláson más újabb perujitási okok is felhozhatók, még az esetben is, ha ez újabb okokra nézve a szóbeli tárgyalás idején már le is telt volna a 6 hónapos határidő, mivel a perujitási kereset megindításával az egyelőre még nem érvényesített perujitási okok tekintetében is fenntartódik a határidő. nem lényeges kellékek továbbá a kereset megállapítására szolgáló, vagyis ama tények és bizonyítékok, amelyekből a perujitási ok fennforgását és mibenlétét meg lehet állapítani. Ugyanigy nem lényeges kellék a határozott kérelem. Hogy a kérelem határozottnak legyen tekintethető, ahhoz két feltétel fennforgása szükséges. Szükséges elsősorban az, hogy a kérelemben ki legyen fejezve, hogy a perujító g fél az előbbi ítéletet egészben vagy részben és ez esetben melyik részében kéri hatályon kívül helyezni, szükséges másodsorban az, hogy kitűnjék belőle, hogy a perujító fél minő új ítélet hozatalát kéri.

Abban a kérdésben, hogy a perujitási keresetlevelet miképen kell elintézni, az általános szabályok az irányadók. Csupán csak a perujitá-

si keresetlevél visszautasítása tekintetében tartalmaz külön rendelkezéseket a Pp. 571. §-a, mely a tárgyalás kitűzésével járó felesleges munka és idővesztés elkerülése céljából a keresetlevélnek hivatalból való visszautasítását rendeli el, abban az esetben, ha már a keresetlevélből kitűnik, hogy az 5 évi véghatáridő már eltelt, vagy ha nem az illetékes /kizárólagosan illetékes/ bírósághoz adták be a keresetlevelet.

A bíróság ezt a perújítási keresetet, melyet az 567. §-ban megállapított 5 évi határidőn túl, vagy nem az illetékes bíróság előtt indítanak a 455. § megfelelő alkalmazásával tárgyalás kitűzése nélkül végzéssel hivatalból visszautasítja. Ha pedig a szóbeli tárgyaláson tűnik ki, hogy a perújítási kereset nem volt törvényes időben megindítva, vagy hogy törvényes feltételei hiányoztak a perújítási keresetet hivatalból ítélettel kell visszautasítani.

Azokat a tényeket, amelyek a perújítás záros határidejének megtartását igazolják elég valószínűvé teszi." /Pp.571.§./

Nem mondja ki kifejezetten a törvény, de hivatalból vissza kell utasítani az olyan perújítási keresetet is, amely nélkülözi annak egyéb törvényes előfeltételeit, pl. a perújítás nem

tartozik a hatáskörébe, hijján van valamely tartalmi vagy alaki kelléknek.

A visszautasítás általában végzéssel történik, kivéve a 2. bekezdésben megjejtolt esetet, melynek fennforgása esetén a visszautasítás ítélettel történik. A visszautasíté végzés ellen felfolyamodásnak van helye. A szóbeli tárgyaláson ítélettel való visszautasításnál mindenekelőtt azt kell megvizsgálni, hogy a perujítás törvényes időben lett-e megindítva és hogy annak törvényes kellékei fennforognak-e. Ha igen akkor a bíróság ebben a kérdésben rendszerint nem hoz külön közbenszóló ítéletet, hanem csak akkor, ha a perujítás kérdésének előzetes tárgyalása lett elrendelve, ha nem, akkor a bíróság a perujítási keresetet hivatalból ítéletileg visszautasítja.

A bíróság a törvényben meghatározott feltételek fennforgását hivatalból köteles vizsgálni. E kérdésben tehát az officialitás elve érvényesül. Ebből következik az, hogy az ellenfél beleegyezése sem orvosolhatja a záros határidő elteltében és a törvényes feltétel hiányában álló akadályt. Kiterjed ezen hivatalból való vizsgálás elve a törvényes határidő megtartása és a törvényes feltételek fennforgása alapjául felhozott tényállítások valóságának vizsgálatára is.

A jelen § 3. bekezdésének rendelkezései

szerint a perujítás záros határidejének, illetve ezen határidő el nem teltének igazolására ^{nem} szükséges a perrendszerü bizonyítás, hanem elegendő a valószínűsítés. Ez a szabály azonban csak a 6 hónapi záros határidőre vonatkozik és sem analogia, sem kiterjesztő törvényt magyarázat segítségével nem alkalmazható a nem záros határidő tekintetében.

A perujítás fogalmából természetesen következik, hogy a perujítási keresetlevél benyújtásával nem következhetnek be azok a magánjogi hatályok, melyek a közönséges keresetlevél beadásához fűződnek. Mégis az adott körülmények között a keresetlevél beadásához kapcsolódó magánjogi hatály tekintetében is intézkedő Pp.141. §-nak jelentősége lehet. "Bár a perujítási keresetnek beadása egymagában véve közvetlenül semmiféle magánjogi hatályt nem gyakorolt", mégis siker esetében "az alapperbéli jogerős ítéletnek egészben vagy részben való hatálytalanítására és így az ítélet anyagi jogerejének egészben vagy részben való megszüntetésére vezethet, tehát magánjogi következményekkel járhat. Ha tehát a perujítási kereset, illetékesség hiánya miatt hivatalból visszautasítottatik, a Pp.141.§ utolsó bekezdése itt is alkalmazást nyer"/P.III.1457/1921/.

A bíróság miként láttuk, hivatalból vizsgálja azt, hogy a perujítási keresetlevél nem utasítandó-e vissza. Ha a visszautasításra ok nem forog fenn, a keresetlevél beadásával megindult eljárás tovább folyik. A bíróságnak ezen esetben szükséges cselekménye az idézés kibocsátása. Ez azon birói cselekmény, mellyel az eljárás továbbviteléhez a bíróság hozzájárul. Az idézés a bíróság cselekménye, ennek alapjául azonban a fél cselekménye, a perujítási keresetlevél beadása szolgál, azonban csak az esetben, ha az idézés kibocsátásának megfelelő alapul szolgál, mert ha erre nem alkalmas, akkor miként láttuk, a bíróság a keresetlevelet hivatalból visszautasítja és az idézését nem bocsátja ki.

Az idézés kérdésében a Pp. általános rendelkezéseit /Pp.140-149. §§/ kell alkalmazni. A különös szabályokat a Pp. 570.§ tartalmazza.

"Az idézés perfelvételre és egyuttal a perujítási kereset érdemleges tárgyalására történik. A törvényszékek és a felső bíróságok előtt a határnapot akként kell kitűzni, hogy az idéző végzés kézbesítése és a határnap között mintegy 30 nap maradjon, sürgős esetben ez az időköz megrovidíthető.

A szóbeli tárgyalás előkészítése, melyre

egyebekben a 194-205. §§-ok megfelelően alkalmazandók, ebben az idézési időközben történik.

A felek képviselőit az azok a szabályok alkalmazandók, melyek az alapperben az illető bíróság előtti eljárásban irányadó.

Ha a perujítási keresetet a felülvizsgálati bíróság előtt indítják meg, az 537. § alkalmazandó." /170. §./.

Miként látjuk a perujítási eljárásban a percaesura gondolata nem jut érvényesülésre. Az idézés még a felsőbb bírósági eljárás esetén is perfelvételre és érdemleges tárgyalásra történik.

A törvény a perujítás tekintetében a rendesnél hosszabb idézési időközt állapít meg. Az elsősorban a szóbeli tárgyalás előkészítésére szolgál, mely kérdésben a Pp. 194-205. §§-ai irányadó. Az előkészítés elsősorban iratváltással történik. Így a Pp. 194. §. megfelelő alkalmazásával a perujító fél a tárgyalást kitűző végzés vételétől számított 3 nap alatt köteles ellenfelével a még nem közölt tényeket és bizonyítékokat előkészítő irattal közölni, az ellenfél pedig a tárgyalási időköz első felében köteles erre való nyilatkozatát ugyancsak előkészítő irattal a perujító féllel közölni. E szabályok általában a kellő tájékozódás és felkészülhetőség célját szolgálják, hogy a szóbeli tár-

gyaláson ne kelljen a tárgyalást előkészítésk hiánya miatt elhalasztani. A járásbírósi eljárásban ilyen előkészítés rendszerint nincsen és csupán csak akkor szükséges, ha a perfelvételi tárgyaláson a tárgyalást el kell halasztani. A T.E, különben is csak bonyolultabb perek tekintetében teszi lehetővé az előkészítő iratváltás elrendelését. A képviselőlet tekintetében azok a szabályok alkalmazandók, amelyek az alapperven, az illető bíróság előtti eljárásban irányadók.

Ha a perfelvételi és egyben érdemleges tárgyaláson mulasztás történik, az esetben is az általános szabályokat kell megfelelően alkalmazni. /~~4~~ Pp.439.§./

Eszerint ha a perujtó fél nem jelenik meg a perfelvételi határnapon, az ellenfél pedig megjelenik, ennek kérelmére a perujtási kereset perfelvételére szóló idézést végzéssel kell feloldani és a perujtó felet a felmerült költségekben el kell marasztalni. /Pp. 439.§./ . Ha az ellenfél sem jelenik meg vagy megjelenése esetében az ügy tárgyalását nem kívánja az ügy szünetelőbe kerülni /Pp.446.§./ . Ha ellenben a mulasztó fél a határnaptól szabályszerűen értesítve nem volt, vagy köztudomásu természeti esemény vagy elhárítatlan akadály gátolta a megjelenésben a

mulasztás következményeinek kimondását új határnap kitűzése mellett meg kell tagadni. /Pp.442. §./ Ha a perujtó fél ellenfele nem jelenik meg, akkor a perujtás megengedhetősége kérdésében vele szemben mulasztási ítéletet hozni nem lehet, mert hivatalból kell vizsgálni, hogy a perujtási kereset törvényes időben volt-e beadva és annak összes törvényes előfeltételei megvannak-e és ezek alapján kell a megfelelő határozatot hozni. Az ellenkező felfogás értelmében ez esetben is változatlanul kell alkalmazni a mulasztás tekintetében fennálló szabályokat.

5. A peres ügy újból tárgyalása.

A perujtás folytán a bíróságnak első sorban azt kell megállapítania, hogy az újtó által felhozott perujtási ok tényleg fennáll-e vagy nem. Azt kell tehát első sorban eldönteni, hogy a perujtásnak helye van-é? Ennek megállapítása aztán a bíróság belátása szerint a peres ügygel együtt, vagy attól függetlenül történik. A bíróság előtt tehát két feladat van. Egyrészt a perujtás kérdésében kell döntenie, másrészt amennyiben erre szükség van magát a peres ügyet is újból kell tárgyalnia. Ezen kérdések szabályozását a Pp. 572. §-a tartalmazza. "A peres ügy, amennyiben ez a perujtás oka következtében

szükséges, újból és rendszerint a perujítás kérdésével együtt tárgyalandó.

A bíróság azonban elrendelheti a perujítás kérdésének előzetes tárgyalását és eldöntését. Ha a bíróság a perujításnak ilyenkor helyt ad, közbenszóló ítélettel határoz és a peres ügy tárgyalását csak a perujításnak helyt adó ítéletnek jogerőre emelkedése után folytathatja.

A perujító fél kérelmére a bíróság az ujított perben hozandó végítéletben az alapper költségének és az alapperben hozott ítéletből származott esetleges kárnak megtérítése felől határoz.

Ha a perujítás sikere az előterjesztett adatokból valószínűnek mutatkozik, a bíróság az alapperbeli ítélet vagy egyesség végrehajtását az ellenfél meghallgatása nélkül is felfüggesztheti. A bíróság a felfüggesztés tárgyában hozott határozatát kérelemre visszavonhatja. A végrehajtás felfüggesztése vagy a felfüggesztés tárgyában hozott végzés ellen külön fellebbvitelnek nincs helye." /Pp.572.§./

A tárgyalás tehát két részből áll: a perujítás megengedhetősége felőli tárgyalásból /judicium rescindens/ és a főügy tárgyalásából /judicium rescissorium:/.

A perujítási keresetet a perfelvételi ha-

tárnapon előszóval kell előadni. Ezen szóbeli előadás azonban csak az elsőfoku és a fellebbezési bíróság előtti eljárásban van meg, de a felülvizsgálati bíróságnál a keresetet nem kell előszóval előadni, mert hiszen erre nincs is alkalom.

A bíróság a perujítási keresetre hozott határozata a javaslat indokolásának megállapítása szerint a./ vagy visszautasítja a perujítási kérelmet, mely esetben az alapperben hozott határozat érintetlen marad, b./ vagy az alapperben hozott határozat hatályon kívül helyezésével az eljárást megszünteti illetőleg az alapkeresetet visszautasítja, c./ vagy alapperben hozott határozat hatályon kívül helyezésével az alappernek ujjonnan való tárgyalását rendel*mi*.

Azokban az esetekben, amelyekben az alappernek ujjból való tárgyalása szükséges az eljárás voltaképen az alapperbeli eljárás folytatása. Ennek megfelelően abban az alapeljárás kérelmének terjedelmén tul nem lehet terjeszkedni. Kivételt képez ez alól a Pp. 572.§ 3. bekezdésének azon rendelkezése, mely szerint az alapperbeli ítéletből származó kárnak tekintetében -ideértve az esetleges marasztalási összeget, annak kamatát és a felmerült költségeket- a bíróság határozni tartozik.

Abból az elvből, hogy az ujitott perbeli tárgyalás az alapperbeli tárgyalásnak folytatása, következik az, hogy az új tárgyaláson az ügy érdemében mindent fel lehet hozni, amit azon a fokon, ahol a perujitást tárgyalják általában fel lehet hozni. Ha tehát a perujitást az első ^{tárgyalás} vagy a fellebbezési fokon a fél új tényeket és bizonyítékokat minden megszorítás, nélkül felhozhat." A perujitásnak a per fő tárgyára nézve való megengedése maga után vonja azt, hogy az ujitott perben a járulékos követelés jogossága és mennyisége is tárgyalassék, mert az ujitott perben a perujitási kérelem keretében s annak korlátai között az ügy érdemében mindazon kifogások felhozhatók, amelyek az alapperben érvényesíthetők lettek volna és e tekintetben csak az az eltérés van, hogy az alapperbeli tényállással szemben a bizonyítás a perujító felet terheli." ~~xxxxxx~~
~~ujitásnakxxxxper~~ /P.VII.8581/1925./. Az új tárgyalás során a felek nincsenek alapperbeli álláspontjukhoz kötve és amennyiben új tényeket és bizonyítékokat hoznak fel, annyiban azokat a bíróság úgy önmagukban, mint a korábbi ténymegállapításra vonatkozó hatásukban szabadon mérlegeli. Novumok felhozásának azonban lehetnek olyan korlátai, amelyek abból adódnak, hogy a perujitás a fellebbezési vagy felülvizsgálati bíróság itélete

ellen irányul, mely esetben az alapeljárás korlátai a perujítás során is fennmaradnak.

A bíróság perujítás esetében sem mehet túl a felek kérelmén. Itt is áll a ne ultra petita elve. Ennek megfelelően az alapítéletnek a perujítással meg nem támadott részeit nem lehet érinteni, hanem szigorúan a perujító kérelem korlátaín belül kell maradni. A perujításhoz az ellenfél nem csatlakozhat, azonban viszontkeresetnek a perujítási eljárás alatt is helye van.

A tárgyalás eredményeképpen a bíróság az alapperbéli ítéletet egészben vagy részben hatályban tartja, esetleg annak hatályon kívül helyezése mellett a keresetbe vett jog felől újból határoz. A hatályon kívül helyezésnek visszaható ereje van. Az ujitott perbéli végítélet az alapper költsége és az alapítéletből származó kár megtérítése felől is határoz. Ennek azonban előfeltétele a perujító fél eziránti kérelme. Itt tehát egy lényeges különbség van az általános szabályokkal szemben, mert a 424. § rendelkezése szerint a bíróság a perkötség viselésének kérdésében hivatalból köteles határozni. Itt ellenben csupán a perujító fél kifejezett kérelme esetén. A perujításnak a megtámadott jogerős ítélet vagy egyesség végrehajtására általában nincs felfüggesztő hatása. Ezen

rendelkezés ellentétben látszik lenni azon elvvel, hogy a hozott határozat az alapperbeli ítéletre visszahat, azonban gyakorlati szempontok ezen elv érvényesülhetésének útját állják, mert egyáltalán nem lenne praktikus a végrehajthatóságot a mindenesetre eventuais eredményü perujítási eljárás befejeztéig megakadályozni.

Részben érintettük már azt, hogy a peres ügy újból tárgyalásánál mindig azon eljárási szabályokat kell alkalmazni, amely bíróság végítélete ellen használtatott a perujítás. A fellebbezési és felülvizsgálati bíróságra nézve ezen szabályt külön felállítja a Pp. 573. §-a, melyet részben módosít a T.E.48.§, mivel a benne megszabott esetekben az eljárás a perujítási ok eldöntése céljából az alsóbíróság elé utasítható.

x Az e törvényhelyben foglalt szabályozás értelmében a fellebbezési vagy felülvizsgálati bíróság előtt az alapper új tárgyalására, illetőleg előadására, valamint az alapperben hozandó határozatra a fellebbezési, illetőleg a felülvizsgálati eljárás szabályai irányadók./Pp.573.§./
Ha a fellebbezési vagy a felülvizsgálati bíróság elintézése alá tartozó perujítási keresetben a Pp. 563.§-ának 8-12.pontjában megjelölt valamely perujítási okot is érvényesítenek, a fellebbezési, illetőleg a felülvizsgálati bíróság

a saját hatáskörébe tartozó perujítási ok eldöntése után az ügy tárgyalását és elintézését az első bírósághoz utasítja. /T.E.48.§./

6./ Perorvoslat a perujítási eljárásban.

A perujítási eljárás során is keletkezhet a félre nézve olyan sérelmes és hátrányos állapot, amely orvoslásra szorul. Így tehát szükség lehet itt is adott esetben perorvoslatra. Erre vonatkozólag a Pp. 574. §-a intézkedik. A perujítás kérdésében és a peres ügyben hozott határozatok ellen fellebbevitelnek annyiban van helye, amennyiben az illető bíróság határozata az alapperben fellebbevitellel megtámadható volt.

A perujító eljárás folytán hozott határozat a fellebbezhetőség tekintetében ugyanazon korlátozásoknak van alávetve, mint az alapperben hozott hasonló jellegű határozat lett volna. Ennek megfelelően minden további perorvoslat ki van zárva, ha az ítélőtábla, mint felülvizsgálati bíróság, vagy a kuria illetékes elsőfokulag a perujításra. Azonban helye van már fellebbevitelnek a fellebbezési bíróságnál tett perujítás folytán hozott ítélet ellen. Természetesen van fellebbevitelnek helye az első bíróságnak a perujítás folytán hozott ítélete ellen, kivéve azokat az eseteket, amelyekben a fellebb-

vitel egyáltalán ki van zárva. A fellebbezés és felülvizsgálat megengedhetősége tekintetében irányadó értékhatár /fellebbezési, felülvizsgálati érték/ kérdésében az alapperben megállapított érték az irányadó. Csupán az alapperbeli kereseti, illetve marasztalási összeg jön tekintetbe a fellebbvitel megengedhetősége kérdésében és a perujítás során történt keresetfelemelésnek jelentősége nincs. "A Pp. 574. §-a értelmében a perujítás kérdésében és a peres ügyben hozott határozatok ellen fellebbvitelnek annyiban van helye, amennyiben az illető bíróság határozata az alapperben fellebbvitellel megtámadható volt. Eszerint nem az a döntő, vajjon a pertárgy értékére való tekintettel volna e jelenleg jogorvoslatnak helye, hanem az az irányadó, hogy az alapperbeli határozatot, annak meghozatala idejében meg lehetett-e fellebbvitellel támadni". /P.II.2130/1924./ Ha az alapper tárgya nem haladja meg a fellebbviteli értékhatárt az ujított perben történt keresetfelemelés nem teszi a fellebbvitelt megengedhetővé." /P.V.5303/1924./ Ha azonban a bíróság az alapperben a fellebbvitelnek helyt adott, a perujítás során használt fellebbvitel esetében a pertárgy értéke nem vizsgálható." Ha az alapperben a bíróság az ítéletet felülvizsgálati kérelem folytán érdemlege-

sen elbirálta, akkor a felülvizsgálat tekintet nélkül a perátrgy értékére az ujitott perben is elfogadandó."/P.III.4835/1923./

A törvény külön említi a perujítás kérdésében és a peres ügyben hozott határozatokat. Perujítás kérdésében hozott határozatok alatt a perujítási ok felett döntő határozatokat, a peres ügyben hozott határozatok alatt pedig az ügy érdemét újból eldöntő ~~eldöntő~~ végítéletet és az ezt megelőzően hozott közbenszóló határozatokat értjük. A fellebbvitel lehetősége azonban mindkét fajta határozat tekintetében egyezően van szabályozva, így tehát e tekintetben különbség köztük nincs és csupán az eljárás ket-tősségére való tekintettel vannak külön-külön felemlítve.

Forrásművek:

- Magyary Géza A magyar polgári peres eljárás alaptanai. Bp. 1898.
- Magyary Géza Perjogi elvek a magyar polgári perrendtartás javaslatában. Budapest, 1901.
- Gottl Ágost A polgári perrendtartás. Bp. 1911.
- Kovács Marcell A polgári perrendtartás magyarázata. Budapest, 1911.
- Meszlényi Artur A magyar polgári perrendtartás rendszeres kézikönyve. Budapest, 1915.
- Bacsó Jenő A polgári perrendtartás tankönyve. Budapest, 1917.
- Fabinyi Tihamér A polgári perrendtartás törvénye és joggyakorlata. Budapest, 1931.